

על החוויה ההורית

יש ימים שבהם הביורוקרטיה שוחקת, החדשות מטרידות והחיים בארץ רחוקים מלהיות זבי חלב ודבש,

ואז עולים הרהורי כפירה בחלום הציוני ושוקלים לחיות לרגע, ואולי לתמיד, במקום אחר: באמריקה, באירופה, על הירח - רק לא כאן. ד"ר אודי זומר מספר בספרו "קרובים רחוקים" על ישראלים שמגדלים את ילדיהם בנכר ומציג להם ולעצמו שאלות נוקבות

גליה אלוני-דגן

ד"ר אודי זומר וכו. לגדל ילדים באמריקה

על הורות אלא על החוויה ההורית. כשאתה הורה אתה עסוק בילדים, אבל גם לך קורים דברים. כשר ביקשתי מאנשים לספר על החוויה ההורית שלהם, הם דיברו הרבה על מה שקורה להם ופחות על הילדים. החלטתי לברוק את הנושא משום שהשאלה הזאת לא רק משמעותית בעיני אלא גם בווערת. אולי זהו חלק ממסע ההורות שלי.

מה גילית על הורות שלא ידעת?

"במהלך מסע הראיונות עיבדתי את החומרים. היה לי חשוב שתהיה בספר גם תאוריה ולא רק אוסף של סיפורים. לא פעם ניהלתי מאבק עם הטקסטים, ולפעמים לקח חודשים עד ש'נפל לי האסימון'. הספר נותן, לדעתי, כלים להמשיג, אפשרות לקרוא לדברים בשמם. הבנתי שיש שונות ולכל אחד יש סגנון משלו ודברים שמעסיקים אותו. לכל אחד יש רקע ואופן משלו וכל אלה משפיעים על ההורות. גם אם אנשים 'מתים' על הילדים שלהם, ויש בקשר ביניהם אהבה ורגשות, האופן שבו הם מיתרגמים להורות שונה מהורה להורה. הורות היא חוויה חזקה שהורים עסוקים בה. רוב המראיינים דיברו איתי במשך שעות. הרי אנשים מדברים המון על הילדים שלהם, אבל כמעט לא נשאלים על החוויה שלהם

גם מהלך מסע של שנה וחצי ברחבי ארצות הברית פגש ד"ר אודי זומר וראיין הורים ישראלים שהיגרו לארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, וחשפו לפניו את המניעים לעזיבתם, את החלומות, את התקוות והאכזבות ואת ההורות החצויה שלהם כישראלים המגדלים את ילדיהם באמריקה. בספר "קרובים רחוקים" מביא זומר את סיפוריהם של ההורים שפגש ומעלה שאלות נוקבות, שטרם נדונו עד כה, בנושאי זהות, הגירה, הורות והשילובים האינסופיים ביניהן.

בין הגירה להורות

גם בארצות הברית יצר הספר באז רציני שזומר מופתע מעוצמתו. "אני מוזמן לדיונים כדי לדבר על הספר, והושב שהסיבה לתגובות היא שאין בעצם ספרות כזאת. כשהתחלתי את המחקר בדקתי מה נכתב בנוגע להגירה בכלל, והגירת ישראלים והקשר בין הגירה להורות כפרט. בנוגע להגירת ישראלים יש חומרים שמתמקדים בשאלת החוזרים או נשאר רים, וגם לא מעט חומר על בני הדרך השני להגירה, אבל אף אחד עוד לא הסתכל על ההורים כעל המי שתנה שאותו מעניין לחקור. הספר שלי אינו ספר

לכל אחד יש רקע ואופן מגוון שמשפיעים על ההורות גם אם אנשים "דומים" על הילדים שלהם, ויש בקשר אהבה ורושית ואופן שבו הם יוצרים יחס לילדיהם ואנן מתחזקת להורות. הורות היא חוויה ורקע ייחודיים לסוקים ברו

שפגשתי זה מה שקרה. יש תחושה של איחוי הקרע במהלך השנים, ככל שהילד גדל וההורות מתפתחת. מצד שני, זו לא הוליווד ויש מקרים שבהם אין להורים תחושה של המשכיות, ויש נתק מסוים בינם לילדיהם.

יש בספר סיפורי הגירה אופטימיים יותר ופחות. פגשת אנשים שמצטערים שהיגרו?

"האנשים שפגשתי עוסקים כל הזמן בשאלת ה'מה אם?', באופן די דומה לישראלים שתוהים 'מה היה קורה אילו עזבנו את הארץ'. באמריקה, השאלה היא 'מה היה קורה אילו חיינו בארץ, ואיך היה הקשר שלנו עם הילדים' ויש אידאליזציה: 'נבוא ארצה ויהיה נהדר! סבתא תיקח, והרודה תאכיל...'. אחת המראיינות סיפרה שהגיעה לביקור בישראל, עם זהות הורית חזקה ועצמאית שהלכה והתפתחה באמריקה, ובארץ הרגישה שהקרע ההורית נשמטה תחת רגליה. כאן לא הכירו אותה כאמא, ולכל דודה היה פתאום מה להגיד, והיא אמרה: 'רציני לבוא לארץ ושכולם יתפעלו מהתינוק שלי, ובמקום זה - זכרו אותי כמו שהייתי פעם, וגם - לכל אחד היה מה להגיד על ההורות שלי'."

מה תאמר לאלה שעומדים לחוות את חוויית ההורות כמהגרים?

"אני חושב שכל אדם כותב את הסיפור שלו. הספר שלי לא מכתוב לאנשים את הסיפור שלהם אלא נותן להם כלים שבעזרתם הם יכולים לכתוב לעצמם את הסיפור שהם רוצים. העובדה שאני משתמש במונח 'קרע', אין פירושה שאי אפשר להיכנות ממנו. בהתבוננות שלי ראיתי שאנשים חווים את שני מרכיבי הזהות הללו, הישראלית והאמריקאית, וביניהם יש קרע. אבל אני מנסה לומר שלא פעם, במהלך החיים, בתוך המתה ששורר בין שתי הזהויות, קורה משהו שבסופו ההורה יכול למצוא את המקום שנוח לו להיות בו."

כרטיס ביקור

אודי זומר (36), בן להורים ילידי הארץ, נולד בירושלים וגדל בה. הוא סיים תואר ראשון בפסיכולוגיה ובתוכנית המצטיינים "אמירים", המשיך לתואר שני בפסיכולוגיה קלינית ועבד במרכז קליטה בירושלים עם חולי נפש (בין השאר, באברבנאל) ובפרויקט אוניברסיטאי המיועד לנוער מהפריפריה. נראה שזומר הוא הדוגמה הקלאסית לבריחת המוחות מהארץ, ואכן - זה חמש שנים שהוא מתגורר בארצות הברית עם רעייתו, בתו (6) ובנו (3) (שניהם ילידי ניו יורק), משמש פרופסור למדע המדינה באוניברסיטה של מדינת ניו יורק וטרוד בשאלות של זהותם ההורית של מהגרים ישראלים.

של מהגרים ישראלים.
www.krovimrechokim.com

עצמם כהורים. לא שואלים אותם: 'מה איתך? מה עובר עליך?'."

שריר ההורות

זומר מרגיש שהשתנה בעקבות הפיכתו לאב. הוא זבת זוגו מצפים לילדם השלישי. "כשבני אורי נר' לד", הוא מספר, "התזקתי אותו ודיברתי עם אחי בטלפון. כשאחי שאל מה קורה, עניתי: 'אני מרגיש איך שריד ההורות גדל'. זה שריד שלפני שאתה הורה אתה לא יודע על קיומו". מאותה סיבה גילה שבמהלך הראיונות שערך התקשה שלא להתערב: "זה לא היה פשוט: על כל מה שמישהו אמר, היה לי מה להגיד. ואחרי זה הייתי מסתובב ימים וחושב על הרברים שנאמרו. אני אב מאוד מעורב. כשכתי טליה נולדה, ביליתי איתה יום בשבוע בבית, ועכ" שיו אני עושה זאת עם אורי. בגלל העבודה הגמישה שלי אני יכול לעבוד גם בלילות. באמריקה יש מסגרות שמאפשרות להשאיר את הילד בגן מהבוקר עד הערב, ובאופן מוצהר מדברים על כך, שבמידה רבה הגננות הן שמגדלות את הילדים. אנחנו משת" דלים שאצלנו זה יהיה אחרת. הורים ישראלים שחיים באמריקה היו רוצים לראות את רשת התמי" כה הישראלית מתקיימת גם שם, ושהסבתא תיקח את הילד אחרי הגן. אמנם יש כאלה שסבתא באה בעקבותיהם לאמריקה אבל הם מעטים. אחת המ" רואיינות אמרה: 'כל דבר שאתה עושה באמריקה עם הילדים הוא הפקה'. וזה נכון, יש הרגשה שבישראל זה פשוט יותר."

מצד שני, זומר מעיד שדווקא העובדה שכחר לגור עם משפחתו בהארלם, מאפשרת להם לחוש חמימות שכונתית: "זו חוויה טובה, המבנה הקהילתי בהארלם דומה מאוד למה שאנחנו מכירים מהשכונ" נה בארץ: יש קהילה, אנשים אומרים שלום זה לזה, ובקיץ יושבים על המרפסת."

אתם מדברים עברית?

"אצלנו בבית, כן. אני נזהר מהכללות, אבל כמעט בלי יוצא מן הכלל, אצל כל ההורים שפגשתי העברית היא 'אישיו', והיא חשובה מאוד. למעט מקרים יוצאי דופן, כמו אשה אחת שאמרה לי, שהיתה רוצה שהבת שלה תרכוש שפה נוספת מלבד אנגלית, ולא אכפת לה אם זו תהיה ספרדית או עברית. לעומתה פגשתי זוג אחר שאמר 'הבית שלי' נו הוא בית ישראלי ומדברים כאן עברית'. שפה מזוהה לא פעם עם זהות לאומית."

האם פעם מהגר - תמיד מהגר? האם הילדים הם "פחות" מהגרים מהוריהם? והאם אפשר לדעתך "לנבא" אילו משפחות יישארו לחיות בארצות הברית לצמיתות?
"לא תמיד יש סוף טוב. יש מקרים שנוצר קרע בין ההורים ובין הילדים. אני חושב שבחוויה ההורית יש פוטנציאל לשינוי זהות, ובהרבה מקרים

"כל דבר שאתה עושה באמריקה עם ילדים הוא הפקה"

38